

TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ

ÜLKE BİLGİ NOTLARI

İSRAİL DEVLETİ

İSRAİL DEVLETİ

I- ÜLKE KİMLİK KARTI

RESMİ ADI	İSRAİL DEVLETİ
RESMİ DİLİ	İBRANİCE
PARA BİRİMİ	İSRAİL ŞEKELİ (ILS)
BAŞKENTİ	TEL AVİV
YÖNETİM BİÇİMİ	PARLAMENTER DEMOKRASİ
YÜZÖLÇÜMÜ (km ²)	21 937
NÜFUS (kişi) (2018-Temmuz)	8 424 904
GSYH (milyar \$) (2018)	370.6
GSYH BÜYÜME ORANI (2018)	%3.44
KİŞİ BAŞINA GSYH (\$) (2018)	41 728
ENFLASYON ORANI (2018)	%0.81
İŞSİZLİK ORANI (2018)	%3.95
ORTALAMA DÖVİZ KURU (2018)	1\$ = 3.59 ILS
DÖVİZ KURU (17.11.2019)	1\$ = 3.47 ILS

Kaynak : CIA - World Factbook

T.C. TEL AVİV BÜYÜKELÇİLİĞİ

Maslahatgüzar : Tolga BUDAK

Adres : Embassy of Turkey, 202 Hayarkon Street, 6340507, Tel Aviv-Yafo, Israel

Telefon : +972 522 48 66 47

E-posta : embassy.telaviv@mfa.gov.tr

T.C. TEL AVİV TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Ticaret Müşaviri : Ahmet Mahir YENER

Adres : 202 Hayarkon Street, 63405, Tel-Aviv / Israel

Telefon : +972 3 524 09 05

E-posta : telaviv@ticaret.gov.tr

İSRAİL DEVLETİ ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ

Maslahatgüzar : Roey GILAD

Adres : Koç Kuleleri A-1 Blok Söğütözü, 06510, Ankara

Telefon : +90 (312) 459 75 00

E-posta : info@ankara.mfa.gov.il

II- GENEL BİLGİ

Coğrafi Konum

İsrail, Asya ile Afrika kıtalarının birleştiği bir noktada bulunmakta olup; batısında Akdeniz, kuzeyinde Lübnan ve Suriye, doğusunda Ürdün, güneyinde Mısır ve Kızıl Deniz ile çevrilidir. İsrail'in en yüksek noktası Golan Tepeleri'ndeki Hermon Dağı (2 656 m) ile Negev'deki Rosh Ramon Dağı (1 035 m); en alçak noktası ise deniz seviyesinin 400 metre altında bulunan Ölü Deniz'dir. Ülkede 5 farklı coğrafi bölge bulunmaktadır:

- Akdeniz kıyısını takip eden yaklaşık 40 km genişliğinde, kumluk bir sahil ve hinterlandında yer alan ve tarım arazisinden oluşan sahil şeridi (ülke nüfusunun yaklaşık yarısı, endüstrinin büyük bölümü, limanlar ve havaalanları bu bölgededir),
- Kuzeydeki Galile bölgesinden güneydeki Negev Çölü'ne uzanan sıradağlar,
- Sıradağları kesen Rift, Hula, Jezreel, Ürdün ve Arava Vadileri,
- Negev ve Batı Şeria Çölleri,
- Ürdün Nehri, Galile (Kinneret-Tiberias) Gölü ve Ölü Deniz çevresindeki sulak araziler ve tarım alanları

Siyasi ve İdari Yapı

1517 yılında Osmanlı İmparatorluğu'na katılan Filistin toprakları, I. Dünya Savaşı sırasında 1917 yılında İngiltere'nin işgaline uğramış ve Milletler Cemiyeti'nin kararıyla 1922 yılında İngiliz mandasına verilmiştir. Söz konusu karar ile İngiltere bu topraklarda “Yahudilere bir yurt kurma hakkını temin etmekle” görevlendirilmiştir. Aynı yıl İngiltere, Filistin topraklarının yaklaşık 2/3'ü üzerinde Trans-Jordan Arap Emirliği'nin (bugünkü Ürdün Krallığı) kurulmasına müsaade etmiş, ayrıca Filistin'deki Yahudi topluluğunu İngiliz makamlarına karşı temsil etmek üzere “Jewish Agency” oluşturulmuştur.

Filistin toprakları üzerinde bir “Yahudi Devleti” düşüncesi bu bölgede yaşayan Arapların tepkilerine yol açmıştır. Araplar Filistin'in bölünmesine veya Filistin'de Yahudi varlığına karşı çıkmışlar, bu çerçevede 1937 yılında İngiltere tarafından önerilen paylaşım planını reddetmişlerdir. Buna bağlı olarak, Arap ve Yahudi cemaatleri arasındaki çatışmalar artmıştır. II. Dünya Savaşının yaklaşmasıyla birlikte Arap kamuoyunu gücendirmek istemeyen İngiltere, 1939 yılında bir “White Paper” yayınlarak Filistin'e Yahudi göçüne önemli sınırlamalar getirmiştir. Savaş sırasında bu karara muhalefet etmeyen Yahudi liderliği savaştan sonra yasal olmayan göç çalışmalarına hız vermiş, diğer taraftan İngiliz idaresine ve Arap halkına karşı tedhiş hareketlerine başlamıştır.

Kuvvet veya uzlaşma yoluyla sorunu çözümleyemeyince ekonomik ve siyasi sorunlarla karşı karşıya kalan İngiltere, Filistin'den çekilme kararını Nisan 1947'de Birleşmiş Milletler gündemine aldirmiş ve bölgenin geleceğinin tayin edilmesini istemiştir. 29 Kasım 1947'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Filistin'in Arap ve Yahudi devletleri arasında paylaşılmasını ve Kudüs'e uluslararası statü verilmesini öngören 181 sayılı kararı kabul etmiştir. Karar, Yahudi liderliğince olumlu karşılanmış ancak Arap tarafınca kabul edilmemiştir.

Bölgede İngiliz yönetiminin sona erdiği 14 Mayıs 1948 tarihinde David Ben-Gurion'un, Başkanı olduğu "Jewish Agency"nin işlevlerini üstlenmesiyle İsrail Devleti ilan edilmiş; bir gün sonra ise Mısır, Ürdün, Suriye, Lübnan ve Irak bu kararı tanımayarak bölgeye askeri harekât başlatmışlardır. 15 ay süren savaş, Birleşmiş Milletler'in arabuluculuğu ile yapılan görüşmeler sonucunda imzalanan ateşkes anlaşmalarıyla sona ermiştir. Ateşkes anlaşmaları ile İsrail, BM'nin taksim planıyla kendisine bırakılan araziye genişletirken; Gazze Mısır'ın, Batı Şeria ve Doğu Kudüs ise Ürdün'ün yönetiminde kalmıştır. İsrail, 11 Mayıs 1949 tarihinde Birleşmiş Milletler'in 59. üyesi olmuştur.

İsrail Devleti kuvvetler ayrılığına dayanan parlamenter bir demokrasi ile yönetilmektedir. Ülkenin tek metin halinde düzenlenmiş bir anayasası bulunmamakla birlikte; anayasa çeşitli konularda yapılmış anayasal düzenleme niteliğindeki temel yasalardan oluşan bir manzumeden ibarettir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Yahudi nüfusunun yarısından fazlası İsrail doğumlu olup, geri kalan kısmı 70 farklı ülkeden göç etmiştir. İsrail'in sosyo-ekonomik yapısı ve nüfus artış hızı yıllar itibarıyla %1.7 olarak gerçekleşmektedir. İsrail nüfusu göreceli olarak gençlerden oluşmakta olup; nüfusun %27.9'u 14 yaşın altındadır. Nüfusun %62.3'ü 15-64 yaşları arasında olup %9.9'u 65 yaşın üstündedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

İsrail doğal kaynaklar bakımından zengin bir ülke olmayıp; su ve enerji kaynakları kısıtlıdır. Negev'den çıkarılan fosfat ile Ölü Deniz'den çıkarılan potasyum, kalya taşı, brom ve magnezyum, ülkenin önemli madenlerini oluşturmaktadır. Ashkelon kıyılarında son yıllarda keşfedilen doğal gaz rezervleri ile birlikte toplam doğal gaz rezervlerinin 15 yıl yeteceği tahmin edilmektedir.

İsrail, enerji üretiminde kömürle çalışan santraller kurmak ve güneş enerjisinden yararlanmak suretiyle petrole olan bağımlılığını büyük ölçüde azaltmıştır. Diğer bölge ülkelerinden daha az miktarda ve daha yüksek maliyetlerle çıkarılan petrol de işletilmektedir. Kısacası, İsrail ekonomisi sınırlı kaynakların etkin kullanımına ve alt yapının iyileştirilmesine dayalıdır.

Temiz su kaynaklarına ulaşımın kısıtlı olduğu Orta Doğu'da yer alan İsrail'in başlıca su kaynakları; İsrail, Suriye ve Lübnan sınırlarındaki dağlık alanlardan doğan Kinneret Gölü, Ürdün Nehri, Galile (Kinneret) Gölü ve çevresindeki küçük ırmak sistemleri ile yeraltı sularıdır. Düzensiz yağışlar, sanayi üretimi ve hızlı nüfus artışı nedeniyle artan su tüketimi, İsrail'in su kaynaklarının tehlikeli biçimde azalmasına yol açmış; yetkililer suyun dağıtımını, etkin kullanımı ve fiyatlandırılması konusunda önlem almaya zorunlu kalmıştır. Deniz suyunun tuzunun arıtılması için Ashkelon'da ve Ashdod'da iki tesis işletmeye açılmıştır.

III- GENEL EKONOMİK DURUM

Ekonomik Yapı

İsrail ekonomisi, iç pazarın küçüklüğü nedeniyle ihracata dayalı bir büyüme sergilemektedir. 1990'lı yılların başında korumacı politikalarla gelişen giyim ve ayakkabı sektörleri, artan rekabetin etkisiyle son on yıldır yerini elektronik, haberleşme, medikal ve optik aletler gibi teknoloji-yoğun sektörlerle bırakmıştır. Tüm dünyada artan talebin ve pazara gösterilen yoğun ilginin bir sonucu olarak, İsrail'de yüksek teknoloji endüstrilerinde faaliyet gösteren yerli ve yabancı firmaların sayısı hızla artmıştır. İsrail'in Ar-Ge alanındaki bu başarısının temel kaynağı, yüksek eğitim düzeyi ve savunma, bilişim teknolojileri, tarım teknolojileri ve medikal teknolojileri ile ilgili Ar-Ge faaliyetlerine yapılan büyük yatırımlardır. Kimya, plastik ve gıda sanayi ürünlerinin ihracatında ve finansal hizmetlerde de son yıllarda önemli başarılar kaydedilmiştir.

Ekonomi Politikaları

Ülkede merkezi planlı ekonomiden serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecinde 1985 yılından itibaren ekonomik alanda birçok reform gerçekleştirilmiş; devletin ekonomiye müdahalesi en aza indirilmiş, ticari engeller kaldırılmış ve kapsamlı bir özelleştirme programı uygulanmıştır.

2002 yılı sonrasında ise İsrail Şekli konvertibl hale getirilmiş ve yabancı sermayenin ülkeye giriş-çıkışı serbestleşmiştir. Aynı yıl açıklanan ekonomik reform paketinde yer alan reformlar da (gelir vergisi oranlarının düşürülmesi, özelleştirmenin hızlandırılması, altyapı yatırımlarının artırılması, eğitim sisteminin gözden geçirilmesi vb) başarıyla gerçekleştirilmiştir. Döviz kuru bandının kaldırılmasına ve serbest dalgalanma sistemine geçilmesine karar verilmiştir. Halen İsrail Merkez Bankası, ekonomi politikasının belirlenmesinde önemli bir role sahiptir.

2010 yılı içerisinde ekonomik açıdan önem arz eden en büyük gelişme İsrail'deki mevcut limanların %15'inin özelleştirilmesidir. İsrail Devlet Şirketleri Kuruluşu (The Government Corporations Authority – GCA) öncelikli olarak Haifa ve Ashod limanlarının özelleştirilmesi hususunda çalışmalarına devam etmektedir.

Tarım ve Hayvancılık

Uluslararası ticaret anlaşmalarına bağlı olarak gümrük tarifelerindeki düşüşün, tüm dünyada artan rekabetin, su kıtlığının ve tarımsal alanların inşaata açılmasının bir sonucu olarak son yıllarda tarımsal üretimde gerileme yaşanmaktadır. Kuraklık zamanlarında devletten sübvansiyon alan çiftçiler zamanla yeni duruma ayak uydurarak, daha az tarım alanı ve su gerektiren yüksek kalitede mahsul elde etmiş; tarımsal üretimde geliştirilen teknolojilerle İsrail tarım alanında dünyanın en ileri ülkelerinden biri haline gelmiştir. Bu teknolojiler kullanılarak meyve-sebze üretimi, kültür balıkçılığı ve tohumculuk gibi alanlarda Türkiye ile İsrail arasında ortak projeler geliştirilmesi mümkündür.

Tarım sektörünün milli gelire ve istihdama katkısı yıllar itibarıyla azalırken; üretimin yarısının ihracata yönelik olması, ülkedeki narenciye dikim alanlarının giderek genişlemesine neden olmaktadır. İhracatı en hızlı büyüyen tarım ürünleri ise baharat ve tat bitkileridir (bazilikum, çirışotu, roka, kişniş, nane). Bu bitkilerin raf ömrünün uzatılması amacıyla sürdürülen Ar-Ge

çalışmalarının hedefi; bu ürünlerin ihracatının deniz yoluyla yapılabilmesi ve böylece navlun maliyetlerinin azaltılmasıdır. (Kesme çiçeklerde bu başarılmış ve ABD'ye deniz yoluyla çiçek ihracatı yapılması sağlanmıştır.)

Özel şartlarda yetiştirilen kaliteli ve rafine bazı ürünler (çok özel biber, minyatür patates ve bazı meyve türleri) giderek artan talep üzerine başta İngiltere, Fransa ve Almanya olmak üzere Avrupa pazarlarına çok yüksek fiyatlarla ihraç edilmektedir. Bir diğer Ar-Ge faaliyeti ise, Galile Bölgesi'ndeki üreticilerin erik ve kayısı gibi ürünleri kış aylarında da üretebilmelerini ve bu meyvelerin kış aylarında da Avrupa piyasalarında kesintisiz satılabilmelerini sağlamaya yönelik çalışmalardır.

Sanayi

1990'lı yıllarda İsrail'in sanayi sektöründe yaşanan yapısal dönüşümün etkisiyle teknoloji-yoğun endüstrilere doğru bir kayma meydana gelmiş; tekstil, ayakkabı, ahşap ve kâğıt gibi geleneksel sektörler; koruyucu engellerin ortadan kalkması sonucu artan rekabete yenik düşmüştür. Ürdün ve Mısır gibi düşük maliyetle üretim yapan ve ABD'ye gümrük vergisi ödemediği ihracat yapabilen ülkelerin tekstil sektöründeki ağırlığı artmıştır.

İsrail'in kaliteli sanayi altyapısının ve Ar-Ge kapasitesinin uluslararası tanınırlık kazanması ile birlikte yerel ve yabancı yatırımcıların sektöre ilgisi artmıştır. Özel şirketlerin Ar-Ge sektöründeki payı 2/3'ün üzerindedir. İsrail kökenli yazılım firmalarının; veri tabanı yönetimi, eğitim ve internet yazılımları ile anti-virüs koruma ve güvenlik sistemleri gibi alanlarında rekabet gücü oldukça yüksektir. Fiber-optik ve elektro-optik kontrol sistemlerinde, ısıya duyarlı görüntüleme sistemlerinde, medikal cihaz üretiminde, gece-görüş sistemlerinde ve otomatik imalat sistemlerinde İsrail dünya lideridir. İsrail hükümeti, Ar-Ge harcamalarını %30-66 arasında değişen oranlarda sübvansede etmekte olup; devlet destekli bir projenin ticari anlamda başarılı bir ürüne dönüşmesi halinde ürün geliştiricilerden telif ücreti almaktadır.

Biyoteknoloji: Dünyada önde gelen biyoteknoloji merkezlerinden biri olan İsrail'de biyoteknoloji ile bağlantılı olarak hücre, gen terapisi, bağışıklık sistemi, farmakolojik ekipmanlar, kimyasal tedavide kullanılan ilaçlar üretilmektedir. İsrail'in dünya biyoteknoloji sektöründeki toplam payı %2.5'tir. İsrail, dünyada kişi başına düşen en fazla biyoteknoloji patentine sahip 4. ülkedir.

Tarım Teknolojileri: Gübre, kimyasallar, sulama, tohumculuk, veteriner ilaçları ve yem katkı maddelerinden oluşan sektörde Ar-Ge ve sanayi arasındaki yakın işbirliği sayesinde tarımsal teknoloji çözümleri dünyaya ihraç edilmektedir. Sulama alanında damlatma yöntemi konusunda dünyaca üne sahip olan İsrail; seracılık, hayvancılık ve bitki koruma alanlarında da ileri teknolojiye sahiptir.

Yazılım: Yazılım sektöründe Amdocs, Check Point, Comverse, Retalix, Cimatron ve AladdinKnowledge gibi uluslararası üne sahip firmaların yer aldığı İsrail'de HP, IBM, Microsoft, Intel, SAP, Cisco ve Texas Instruments gibi dünyanın en büyük teknoloji şirketlerinin de üretim tesisi bulunmaktadır.

Telekomünikasyon: Elektronik sanayi üretiminin yaklaşık %40'ını oluşturan telekomünikasyon sektöründe Bell South, Deutsche Telecom, France Telecom, Hutchison-Hong Kong, Sprint ve

Telecom Italia gibi önde gelen uluslararası telekomünikasyon firmalarının yatırımları mevcuttur. Mobil telefon kullanımı oranı yaklaşık %90'a ulaşan İsrail, internet uygulamaları konusunda da çok gelişmiş bir teknolojiye sahiptir.

İsrail ile Türkiye arasında 1 Mayıs 2005 tarihinde Sınai Araştırma-Geliştirme Alanında İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.

İnşaat

Diğer ülkelerde yaşayan Yahudilerin göçüyle kurulmuş bir ülke olmasından dolayı inşaat sektörü İsrail için her zaman önem teşkil etmiş, zaman zaman da ülke ekonomisinin lokomotifi olmuştur. Özellikle eski Sovyet ülkelerinden gerçekleşen mülteci göçleri ile meydana gelen konut sorunu, 2 yıl gibi kısa bir sürede çözülmüştür. 1996 yılından sonra göçmen sayısının azalması ve geçmiş yıllarda yapılan yatırımların arz fazlası oluşturması nedeniyle son yıllarda sektörde durgunluk yaşanmaktadır. Ayrıca, sektörde konut inşaatından ticari bina ve altyapı inşaatlarına doğru bir kayma yaşanmaktadır.

1993 yılına kadar Filistinliler tarafından karşılanan ucuz işgücü ihtiyacı ise, bu tarihten sonra Filistin ile yaşanan sorunlardan dolayı Doğu Avrupa, Afrika ve Çin'den gerçekleşen işçi göçleriyle kapatılmıştır. Ancak hükümet son yıllarda yabancı işçi göçünün azaltılmasını sağlamak üzere yabancı işçi çalıştırma koşullarını zorlaştırmıştır. Bu durum, özellikle İsrail'de inşaat alanında faaliyet gösteren Türk firmalarının Türk işçilerinin istihdamı konusunda zorluk yaşamalarına neden olmaktadır.

Turizm

Turizm İsrail'in en önemli gelir kaynaklarından biri olup; ülkenin en önemli turizm merkezleri Kudüs, Ölü Deniz ve Eilat'tır.

IV- TÜRKİYE - İSRAİL TİCARİ İLİŞKİLERİ

Türkiye ile İsrail arasında imzalanan ve 1 Mayıs 1997 tarihinde yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması'nı takiben, İsrail ile 2000 yılında 1 milyar ABD Doları olan ticaret hacmimiz 2014 yılı itibarıyla 5.8 milyar ABD Doları ile maksimum düzeyine çıkmıştır. 2018 yılı itibarıyla de ihracatımız 3.9 milyar ABD Doları, ithalatımız ise 1.7 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiş, dış ticaret hacmi ise 5.6 milyar ABD Doları olmuştur.

İsrail'e ihracatımızda en önemli ürünler; binek otomobiller, demir çelik ürünleri, izole edilmiş kablo ve teller, mücevherci eşyası ve aksamı, plastik eşyalar, hazır giyim ürünleri, beyaz eşya, seramik ürünleri ve çimentodur.

İthalatımızda ise en önemli ürünler; petrol yağları, propilen polimerler, hidrokarbonlar, elektrik enerjisi üretim grupları ve etilen polimerlerdir.

Türkiye – İsrail Dış Ticaret Göstergeleri (ABD Doları - 1000)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2014	2 950 902	2 881 261	5 832 163	69 641
2015	2 698 138	1 672 500	4 370 638	1 025 638
2016	2 955 545	1 385 605	4 341 150	1 569 940
2017	3 407 436	1 505 113	4 912 549	1 902 323
2018	3 894 499	1 714 355	5 608 854	2 180 144
2019 / Eylül	3 200 208	1 372 735	4 572 943	1 827 473

Kaynak : TÜİK

V- İKİ ÜLKE ARASINDA İMZALANAN ANLAŞMALAR

Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye ile İsrail arasında karşılıklı mal ve hizmet ticaretinin genişletilmesi yoluyla iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin ahenkli şekilde gelişmesini teşvik etmek; iki ülke arasındaki ticaret için dürüst rekabet koşullarını sağlamak; ticaretteki engellerin kaldırılması suretiyle dünya ticaretinin gelişmesi ve genişlemesine katkıda bulunmak ve Türkiye ile İsrail arasındaki işbirliğini arttırmak şeklinde sıralanabilecek amaçlarla 14 Mart 1996 tarihinde imzalanan ve 1 Mayıs 1997 tarihinde yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında yaklaşık 200 ürüne uygulanan gümrük vergisi kaldırılmış, böylece ihracat ve ithalatımızda önemli oranda artış kaydedilmiştir.

Diğer Anlaşmalar

- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması
- Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması
- Vergi Kaçakçılığının Engellenmesi Anlaşması
- Ticari, Ekonomik, Sınai, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması
- Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması
- Çevre Sorunlarında ve Doğa Korunmasında İşbirliği Anlaşması
- Kültür Alanında İşbirliği Anlaşması
- Turizm İşbirliği Anlaşması
- Sağlık ve Tıp Alanında İşbirliği Anlaşması
- Tarımsal İşbirliği Mutabakat Zaptı

VI- MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ ALANINDAKİ İLİŞKİLERİMİZ

İsrail, Türk müteahhitlik firmalarının çok fazla etkili olduğu bir pazar konumunda değildir.

Firmalarımız, İsrail pazarına ilk olarak 1995 yılında giriş yapmışlardır. Anılan tarihten 2019 yılı Ekim ayı sonuna kadar geçen sürede **Türk müteahhitlik firmaları tarafından İsrail'de toplam 1.28 milyar ABD Doları tutarında 160 proje üstlenilmiştir.**

1995–2019/Ekim sonu itibariyle Türk müteahhitlik firmalarının İsrail'de üstlendikleri proje sayısı, tutarları ve ortalama proje bedellerine aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

TÜRK MÜTEAHHİTLİK FİRMALARININ İSRAİL'DE ÜSTLENDİKLERİ PROJELERİN YILLARA GÖRE DAĞILIMI			
YILLAR	PROJE SAYISI	PROJE BEDELİ (\$)	ORTALAMA PROJE BEDELİ
2009 ve Öncesi	137	845 333 337	6 170 316
2010	5	157 528 000	31 505 600
2011	5	33 038 000	6 607 600
2012	1	3 500 000	3 500 000
2013	9	186 854 212	20 761 579
2014	---	---	---
2015	1	53 919 289	53 919 289
2016	---	---	---
2017	2	6 012 000	3 006 000
2018	---	---	---
2019	---	---	---
TOPLAM	160	1 286 184 838	

İsrail'de İş Üstlenmiş olan Firmalarımız :

Yılmazlar İnşaat İsrail'de 20 yıldır faaliyet göstermektedir.

Knesset'deki Ekonomik ve Sosyal Konular Komitesinin Aralık 2013'de aldığı karara göre, İsrail'deki Yılmazlar İnşaat'a tanınan Türk inşaat işçisi kotası 1200'e yükseltilmiştir; bu rakam İsrail için ciddi ölçüde yüksek bir rakamdır.

Zorlu Enerji Grubu, İsrail enerji sektörünün önemli oyuncuları arasında yer almaktadır. Firmanın, 2016 yılı itibariyle 4 elektrik santralinde yaklaşık 500 milyon ABD Doları tutarında yatırımı bulunmaktadır. İsrail'in özel sektör yatırımlarıyla kurulan en büyük santrali Dorad Doğal Gaz Santrali'nin %25 oranında ortağı olan Zorlu Enerji Grubu, toplam kurulu gücü 1 031 MW'a ulaşan üç enerji santralinin yatırımcıları arasında yer alarak ülkenin enerji ihtiyacının %7'sini 25 yıl boyunca karşılayacaktır.

Aras Deniz İnşaat A.Ş. (İsrail'de kurduğu şirket adıyla Pelican), İsrail'in Hayfa kentinde, ana yükleniciliği Shapir – Ashtrom J.O. tarafından üstlenilmiş olan Hayfa Limanı İnşaatı projesinde, deniz işleri alt yüklenicisi olarak faaliyet göstermektedir. Hayfa limanının genişletilmesi ve ıslahı konusundaki 2.5 milyar ABD Doları tutarındaki projenin 35 milyon ABD Doları tutarındaki mendireklerinin yapımı bölümünü Aras Deniz İnşaat A.Ş. üstlenmiştir. Şirkette 200'den fazla Türk teknisyen, mühendis ve işçi çalışmaktadır.

Bu aşamada İsrail'de devam eden en büyük alt yapı projesi Tel Aviv – Kudüs hızlı tren projesidir. Ülkenin en önemli iki şehrini birleştiren yaklaşık 70-75 km uzunluğundaki karayolu, trafik saatine göre 45 dakika ila 90 dakikada kat edilebilmektedir.

İki şehir arasındaki dağlık mesafeyi tünelsiz şekilde kat eden eski tren hattı uzun yıllardır kullanımda değildir. Yeni tren hattı eski hattın bir kısmını da kullanarak toplam 57 km uzunluğunda olacak ve iki şehri 28 dakika süren bir yolculukla birleştirecektir. Yeni tren hattı iki şehri, hem ticari hem de turistik açıdan pratik bir şekilde bağlayacağı için ülke açısından çok büyük bir önem taşımaktadır.

Yeni hat, toplam 14.2 km uzunluğunda 4 büyük tünel ve 6 km uzunluğunda 10 köprüyü içerecektir. Yolcu duraklarının bir kısmı zeminden 180 metre derinlikte inşa edilmiştir. Tel Aviv – Kudüs hızlı tren projesi kapsamındaki tünel kazılarında birinde Türk **Titan Ltd. Şti.** taşeron olarak çalışmış ve projeyi başarıyla tamamlamıştır.

2017 yılında İsrail'de **Joule Energy Ltd.** adlı %100 Türk sahipliğinde bir şirket kurulmuştur. Şirketin esas etkinliği kurulmakta olan yeni elektrik santrallerindeki gaz ve buhar türbinlerini kurmak ve bu gibi santrallerin tüm kaynak işlerini üstlenmektir.

İsrail'de kaynak işçisinin çok az olması, olanların saat başına aldıkları ücretin son derece yüksek olması ve Türk kaynak işçilerinin çok kalifiye olması onları tercihli kılmaktadır. Bu kaynakçıların "uzman" sıfatıyla getirilmesi ve işçilere yaklaşık 5 500 ABD Doları maaş verme zorunluluğuna rağmen, yerel kaynakçılara kıyasla, hem yaptıkları kaliteli iş açısından hem de maaş olarak hala daha ucuz kaldıkları için tercih edilmektedirler.

Şirketin kuzey kesimdeki projesinde (Alon Tabor'da) 15 işçi çalışmaktadır. Şirket işçileri Haderea şehrinde kurulmakta olan santralde de çalışmaya başlamışlardır. Bu projede çalışacak Türk işçisi sayısı şimdilik 5 olmakla beraber zamanla sayılarının 40'a çıkması öngörülmektedir.

Şirket, Ashalim bölgesinde (Güneydeki Negev bölgesinde) kurulmaya başlanan güneş santralinde de çalışmaya başlayacaktır.

Ayrıca, Joule Energy, İsrail'in en büyük mühendislik firmalarından olan ve büyük altyapı projelerinde (tren ve enerji projeleri) yer alan Lesico Ltd. ile yakın işbirliği içerisinde.